პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ახალგაზრდა სტალინელი

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის პარტიული კომიტეტის, რექტორატის, კომკავშირის კომიტეტის, ადგილკომისა და პროფკომის ორგანო

Ахалгазрда Сталинели—орган парткома, ректората, комитета ЛКСМ, профкома и месткома Тбилисского государственного университета имени И. В. СТАЛИНА

№ 22 (336)
1 ივლისი, შაბათი, 1961 წ.
ფასი 2 კაპ.

ორგანიზებულად ჩავატაროთ გამოცდები დღისა და საღამოს სწავლების განყოფილებებზე

წელს უნივერსიტეტის დღისა და საღამოს სწავლების განყოფილებებზე ჩაირიცხება 1500-მდე სტუდენტი. პირველი კურსები, ძირითადად, დაკომპლექტდება წარმოებიდან მოსული მოწინავე ახალგაზრდებით, აგრეთვე საბჭოთა არმიიდან და სამხედრო-საზღვაო ფლოტიდან დემობილიზებული პირებით. ჩასარიცხი კონტინგენტის 20°/₀ დაეთმობა კონკურსში მონაწილეებს.

მიღების ახალ პირობებთან დაკავშირებით იზრდება წარმოება-დაწესებულებების, კოლმეურნეობებისა და საბჭოთა მეურნეობების როლი. მათ უფლება ენიჭებათ გამოგზავნონ უმაღლეს სასწავლებლებში ცოდნის შესაძენად გარკვეული პირები, რომლებსაც სწავლების მთელი პერიოდის განმავლობაში სტიპენდიას უხდის თვით გამომგზავნი ორგანიზაცია. დადგენილი წესისამებრ, გამოგზავნილი პირები სარგებლობენ უნივერსიტეტში უკონკურსოდ ჩარიცხვის უფლებით, მაგრამ ეს სრულიადაც არ ნიშნავს იმას, რომ რაიმე დათმობა დავუშვათ აბიტურიენტთა ცოდნის შემოწმების დროს. აბიტურიენტის მომზადების შემოწმებისას მხოლოდ ერთი კრიტერიუმი უნდა არსებობდეს — ცოდნა. უნივერსიტეტში უნდა მოხვდნენ მოწინავეთა შორის მოწინავენი. წელს განსაკუთრებით ბევრია უნივერსიტეტში შემოსვლის მსურველი — საბჭოთა არმიისა და სამხედრო-საზღვაო ფლოტის რიგითი შემადგენლობის მსახური. მათგან მიღებულია 180-მდე განცხადება. საჭირო იქნება დემობილიზებულთათვის გულისხმიერებისა და სათანადო მზრუნველობის ატმოსფეროს შექმნა, მათთვის კონსულტაციების, საუბრების მოწყობა და სხვა.

რა სიახლეა მიმდინარე წელს უნივერსიტეტში, რა ახალი სპეციალობანია გასულ წელთან შედარებით? წელს პირველად იწარმოებს მიღება ფილოლოგიის ფაკულტეტზე მათემატიკური ლინგვისტიკისა, ხოლო ეკონომიურ ფაკულტეტზე აღრიცხვისა და გამოთვლით სამუშაოთა მექანიზაციის სპეციალობებზე.

საქვეყნოდაა განთქმული ქართული მათემატიკური სკოლის სახელი. მათემატიკა სულ უფრო და უფრო ფეხს იკიდებს საკუთარ ჩარჩოებში, ფართოდ იჭრება მეცნიერების სხვადასხვა დარგებში. უახლოეს დროში, ალბათ, წარმოუდგენელი იქნება, მაგალითად, ეკონომიური მეცნიერების რომელი სპეციალობაც გნებავთ, მათემატიკის გარეშე. სულ უფრო იზრდება მათემატიკის როლი ენათმეცნიერებაში. მათემატიკა და ფიზიკა ცოდნის უაღრესად პერსპექტიული დარგებია. უნივერსიტეტის ყოველი ჭეშმარიტი მეცნიერის საპატიო ვალია ფართო პროპაგანდა გაუწიოს მათემატიკისა და ფიზიკის მეცნიერების თანამედროვე მიღწევებს, შთაუნერგოს ჩვენს ახალგაზრდობას ცოდნის ამ დარგებისადმი დამსახურებული და კანონზომიერი სიყვარული.

ზოგიერთი სიახლეა აგრეთვე საგნების ჩაბარების მხრივაც. მთელ რიგ ფაკულტეტებს, როგორიცაა: ისტორიის, იურიდიული, ფილოსოფიის და სხვა, დაემატათ გამოცდა უცხო ენაში (მხოლოდ დღის განყოფილებაზე) და რუსულ ენაში (კარნახი); ეკონომიური ფაკულტეტის საქონელმცოდნეობის სპეციალობაზე შემომსვლელნი დამატებით ჩააბარებენ მათემატიკასაც (ზეპირი).

უნივერსიტეტის მთელი კოლექტივის შეთანხმებულ მუშაობაზე ბევრადაა დამოკიდებული მისაღები გამოცდების მაღალხარისხოვნად და ორგანიზებულად ჩატარება. გამოცდების ჩატარების დროს მტკიცედ უნდა დავიცვათ მიღების წესების ყველა მოთხოვნა, ობიექტურნი, გულისხმიერნი, პირუთვნელნი და მიუკერძოებელნი ვიყოთ აბიტურიენტის ცოდნის შეფასებაში. საჭიროა დამაჯერებლობით აუხსნათ და განუმარტოთ აბიტურიენტს მის მიერ დაშვებული შეცდომები, გავუფანტოთ უნივერსიტეტში „მოწყობის" ყოველგვარ საალბათო გზებზე ფიქრი, და დავარწმუნოთ, რომ უნივერსიტეტის კარები ღიაა მხოლოდ და მხოლოდ ღირსეულთათვის. გამოცდების ჩატარების ძირითადი ტვირთი აწევთ ცალკეული საგნების საგამოცდო კომისიებს. მათი მუშაობის სწორად წარმართვაში დიდი როლი მიუძღვით საგამოცდო კომისიების თავმჯდომარეებს. არც ერთი სადაო საკითხი აბიტურიენტის ცოდნის შეფასების დროს არ უნდა წყდებოდეს საგამოცდო კომისიის თავმჯდომარის გარეშე.

საგამოცდო ბილეთების შედგენის დროს არავითარ შემთხვევაში არ უნდა გადავუხვიოთ განათლების სამინისტროს მიერ დამტკიცებულ პროგრამას. მტკიცედ უნდა დავიცვათ მისაღებ გამოცდებთან დაკავშირებული დოკუმენტაციის გაფორმების წესები. აბიტურიენტის ცოდნის შეფასება ხდება კანონით დადგენილი ოთხბალიანი სისტემით: „ფრიადი", „კარგი", „დამაკმაყოფილებელი" და „არადამაკმაყოფილებელი". თითოეული აბიტურიენტის გამოცდას აწარმოებს და აფორმებს საგამოცდო კომისია ორი გამომცდელის შემადგენლობით. არაა სწორი, როდესაც დადებითი თუ უარყოფითი შეფასების გამომხატველად ვხმარობთ სიტყვებს: „საშუალო", „საკმაო", „სუსტი", „ცუდი" და ციფრებს „2", „3", „4", „5", ან კიდევ როცა ხელს აწერს მხოლოდ ერთი გამომცდელი. ნიშნების გადატანის დროს უნებლიედ დაშვებული შეცდომის გასწორება აუცილებლად უნდა დაადასტუროს საგამოცდო კომისიის თავმჯდომარემ. განსაკუთრებული სიფრთხილე გვმართებს წერითი გამოცდების ჩატარების დროს. საჭიროა გულდასმით, გასაგებად ავუხსნათ და განუმარტოთ აბიტურიენტებს წერითი ნამუშევრების შესრულების წესი და ზუსტად დავიცვათ იგი. გამოცდაზე გასვლის შემდეგ, ანდა მას შემდეგ, რაც წერითი სამუშაოს თემა გამოცხადდება, აბიტურიენტთა განცხადება აუდმყოფობის შესახებ მხედველობაში არ მიიღება.

მისაღები გამოცდები უნდა ჩავატაროთ სანიმუშო წესრიგის ვითარებაში. სათანადო რეაგირების გარეშე არ უნდა დავტოვოთ უწესობის, უნივერსიტეტისათვის შეუფერებელი ქცევის გამოვლინების არცერთი შემთხვევა. ამ საქმეში ძირითადი როლის შესრულება ეკისრება უნივერსიტეტის კომენდატურას. დაუსწრებელ განყოფილებაზე მისაღები გამოცდების დროს იყო აბიტურიენტის შეუფერებელი საქციელის ერთეული შემთხვევები. აბიტურიენტი აფრასიძე ვლადიმერ პავლეს ძე შეეცადა თავის მაგივრად გამოცდაზე გაეყვანა ვინმე აფციაური ალექსანდრე ზაქარიას ძე, მეცხვარიშვილი სერგო შალვას ძე შეეცადა ნიშნის გამოძალვას, ხოლო, როდესაც წესრიგისაკენ მოუწოდეს, ფიზიკური შეურაცხყოფა მიაყენა კარისკაცს. შლამოვი დავით იაგორის ძე უნივერსიტეტში მთვრალ მდგომარეობაში გამოცხადდა. ასევე შეუფერებელი საქციელი ჩაიდინეს აბიტურიენტებმა: დ. მერკვილაძემ, ა. გიორხელიძემ და ა. გაგუამ.

ბევრი აბიტურიენტი დამსახურებულად მიიღებს უფლებას ატაროს უნივერსიტეტის სტუდენტის საპატიო სახელი. მისაბაძნი არიან თავიანთი ცოდნით და საქციელით აბიტურიენტები: ც. სულავა, რ. ზილოინოვი, ე. გოგოლაური, გ. ჩაჩანიძე, ნ. სვანიძე, მ. ოდლიაშვილი, გ. მახარაძე, გ. წულუკიძე, რ. მინდაძე, რომლებმაც მაღალი შეფასებები დაიმსახურეს.

უნივერსიტეტის სახელოვანი კოლექტივის თითოეული წევრის სისხლხორცეული საქმეა აქტიური მონაწილეობა მიიღოს მისაღები გამოცდების ორგანიზებულად ჩატარების საქმეში.

ვალ. ედიშერაშვილი,
მიმღები კომისიის პასუხისმგებელი მდივანი.

ვაჟას მშობლიურ კუთხეში

„გული იქ იწვის, თვალიცა, იქ რომ მაღალი მთებია..." და გულიც, თვალიც ყველას მიგვიწევდა იმ მაღალი და ღვთაებრივი მთებისაკენ, სადაც დაიბადა ვაჟა-ფშაველა — ქართველი ერის ბუმბერაზი გენია.

...კვირას, 25 ივნისს, უნივერსიტეტის რექტორატის, ადგილკომისა და ქართული ლიტერატურის კათედრების ინიციატივით 200-მდე პროფესორ-მასწავლებელი და თანამშრომელი ჩარგალს გავემგზავრეთ. მალე მივადექით ქართული გენიისა და უკვდავების ამ უწმინდესი ადგილის დედას. უდიდესი მღელვარებითა და მოწიწებით შევედით მთას მიკრულ დაბალჭერიან პატარა სახლში, სადაც დაიბადა და სიკვდილამდე იცხოვრა დიდმა ვაჟამ — „თავის ჩოხაზე უფრო ღარიბმა" გენიოსმა. ყველას გული ატკინა იმ ამბავმა, რომ ქართველი ერის საამაყო შვილის სახლ-მუზეუმი ასე მოუწყობელი დაგვიხვდა. და ეს მაშინ, როცა დიდი იუბილე ახლოვდება. „არ გეკადრება, არ გეკადრება!" — ყველა სინანულით იმეორებდა ვაჟას ლექსის ამ სტრიქონებს.

...მთები კი იდგნენ და ელოდნენ, თუ რას იტყოდნენ ქართული უნივერსიტეტის სახელოვანი პროფესორ-მასწავლებლები ვაჟაზე და სათქმელიც ითქვა, ითქვა საზღვრებგადალახული პათოსით, სიყვარულით, სიამაყით, ითქვა მღელვარებით, რადგან მღელვარების გარეშე, მშვიდად, ვაჟაზე ვერას იტყვი. „რუსთაველი და მშვიდი? დამშვიდება და ვაჟა?"...

...ამ მაღალ მთებს, სადაც მიწის საკოცნელად კაცს დამხობა არა სჭირდება, ამ არწივულ მიწას, მალე მოაწყდება სხვადასხვა ეროვნების ადამიანთა ნაკადები და ისინი დარწმუნდებიან რომ „არ არის არსად საფლავები ამ სიმაღლეზე და უკვდავება ასე ძნელი, არ არის არსად".

დიდება ამ მიწას, ვაჟას სუნთქვისაგან მთებად ატყორცნილ მიწას, თავისი უკვდავი შვილის ნაფეხურებით სულჩადგმულ მიწას...

დიდება ამ კუთხის ქართველთ, ვაჟას შთამაგონებელ და ვაჟას კალმით საკაცობრიო გმირებად ქცეულ ქართველთ!

დიდება ვაჟათი მოამაყე საქართველოს!

დიდება საქართველოთი გაუკვდავებულ ჩვენს ვაჟას! — ასეთი იყო დედააზრი ჩვენი პროფესორ-მასწავლებლების — სერგი ჟღენტის, სოლომონ ხუციშვილის, ალექსანდრე ბარამიძის, პროკლე კეკელიძის, გრიგოლ ხავთასის, ზაქარია შველიძის, გიორგი თავზიშვილის, ლევან გოკიელის, აბელ კიკვიძის, ნიკოლოზ ქოიავას, რევაზ ნათაძის, იასონ ხუციშვილის, ვასილ ჩანტლაძის, შოთა ძიძიგურის და უნივერსიტეტის თანამშრომლების შთამაგონებელი სიტყვებისა.

ვაჟასადმი მიძღვნილი ლექსები წაიკითხეს პოეტებმა — ზაურ ბოლქვაძემ ალაზა ხაიაურმა, სერგეი სერებრიაკოვმა.

...მერე შეჯიბრი ვაჟას უკვდავი ლექსების წარმოთქმაში...

...მერე ახმაურებული არაგვი, დადუმებული მთები, გზა, კიდევ გზა და თბილისი.

დღეები შუაგულ ქართლში

საგაზაფხულო სესიები დავამთავრეთ, დავასრულეთ მეექვსე სემესტრი. ყველა ფრიადოსანი როდი ვიყავით, მაგრამ ყველას გვიხაროდა — წინ პრაქტიკული საქმიანობის ცხარე დღეები გველოდა...

და, აი, ჟურნალისტიკის განყოფილების III კურსის სტუდენტ-პრაქტიკანტთა ერთი ჯგუფი გორში ჩამოვედით. მხიარული შეძახილებითა და კეთილი სურვილებით გავაცილეთ თანაკურსელები ბორჯომსა და მახარაძეში.

გორის საქალაქო გაზეთ „სტალინელის" რედაქციაში გულთბილად მიგვიღეს. გაგვაცნეს თანამშრომლები და სტამბა.

რა პრაქტიკა უნდა მივიღოთ ამ პატარა ქალაქში? — ვფიქრობთ პირველად.

პირველ დღეს ქალაქი დავზვერეთ. მოვიარეთ მისი თითქმის ყველა უბანი. დავათვალიერეთ ისტორიული ადგილები და ჩვენი საქმიანობაც დაიწყო. რედაქტორის მოადგილემ შ. ვარძელაშვილმა განყოფილებებს მიგვამაგრა და პირველი დავალებაც მოგვცა.

რეზო მიშველაძე, გელა საითიძე და ზურაბ ბოცვაძე ბამბეულის კომბინატში გაგზავნეს, დანარჩენები საშუალო სკოლებში წავედით.

საწერკალმები და ბლოკნოტები მოვიმარჯვეთ.

პირველი დავალება შევასრულეთ.

რედაქტორის მოადგილეს ზოგი მოეწონა, ზოგზეც — ძალზე დიდიაო, გვისაყვედურა.

გელა საითიძემ ბამბეულის კომბინატში სიარულს მოუხშირა, რეზო მიშველაძე გორის სახელმწიფო თეატრს შეეჩვია, დაუდეგრობრდა იქაურ მსახიობებს და გაზეთის ფურცლები დაამშვენა კარგი სარკვევით — „იგი მრავალის სიცოცხლით ცხოვრობს".

ზურაბ ბოცვაძემ საკვირაო ნომერში მკითხველებს იავლისური იუმორისტული მიниატურები შესთავაზა. ზოგჯერ რომელიმე ჩვენთაგანი ძილმიცრეული ბრუნდებოდა შუაღამისას გაზეთის ნომერზე მორიგეობიდან, ან განთიადისას გვიხდებოდა ადგომა, როგორც ნომრის რეცენზენტს. ერთიც და მეორეც საინტერესო იყო.

ჩვენს მუშაობას დიდი გულისხმიერებით თვალ-ყურს ადევნებდა სამრეწველო გაიყოფილების გამგე ფირუზ ჭახაშვილი — კარგი პოეტი და პოეზიის დიდი მოტრფიალე. ჩვენი პრაქტიკული საქმიანობის კურსში დღენიადაგ იყო პრაქტიკის ხელმძღვანელი დოცენტი ი. ბოცვაძე.

გაზეთთან ერთად გორიც კარგად შევისწავლეთ. გავიგეთ, რომ გორელებს ფეხბურთზე უფრო ჭიდაობა აინტერესებთ და უყვართ. აქვთ ლიტერატურული გაერთიანებაც (ოდნავ თავისებური, ვიდრე ჩვენი უნივერსიტეტის ახალგაზრდა მწერალთა წრე), ვესაუბრებოდით შრომის ახალგაზრდა და მოწინავე ნოვატორებს, ვეცნობოდით საწარმოებს. მაინც რამდენ საწარმოს მოუყრია თავი აქ? რა ბევრია გორში შრომის ვეტერანი, რამდენი დაუღალავი მარჯვენა ილწვის სამშობლოს სადიდებლად!

ზაფხულის პაპანაქება და ქარიანი დღეები, გატარებული ქ. გორში, დიდხანს დაგვრჩება მეხსიერებაში.

აუდიტორიაში მიღებული თეორიული ცოდნა აქ გავიღრმავეთ პრაქტიკული საქმიანობით. გაზეთის გამოშვების ყველა პროცესში ვმონაწილეობდით. უფრო ხშირად კი ვწერდით. გვისაყვედურებდნენ დიდ წერილებს წერთო, ჩვენ მაინც ვწერდით; ნარკვევების ხშირად დაბეჭდვას ვერიდებოდითო, ჩვენ კი ყოველთვის სანარკვევე მასალას ვეძებდით; რეპორტაჟს იშვიათად ვათავსებთო, ჩვენ ჩვენსას მაინც არ ვიშლიდით. მაგრამ რასაც რედაქციას მივაწოდებდით — ყველაფერს გვიბეჭდავდნენ.

რედაქციის ყოველი მუშაკი ცდილობდა გამოცდილება გაეზიარებინა ჩვენთვის, ჩვენ კი აქაური გაზეთის ტექნიკური გაფორმება მაინცდამაინც არ მოგვწონდა.

სიზმარივით გაიარა გორში გატარებულმა ოცდაათმა დღემ. ჩვენი სპეციალობის დაუფლებაში ერთი ნაბიჯი გადავდგით. წინ კიდევ დიდი გზა გვაქვს.

ვალერიან ხულაკაური,
ჟურნალისტიკის განყოფილების III კურსის სტუდენტი.

კარგი ცოდნა გამოამჟღავნეს

ისტორიის ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტები ყოველმხრივ მომზადებული შეხვდნენ მიმდინარე გამოცდებს. უმრავლესობა გამოცდებისათვის მზადებას შეუდგა საგამოცდო საგნებში სალექციო კურსის წაკითხვის პირველი დღიდანვე. ისინი სისტემატურად ესწრებოდნენ ლექცია-სემინარებს. სტუდენტებმა საფუძვლიანი და შეგნებული ცოდნა გამოავლინეს ჯერ კიდევ ისტორიული მატერიალიზმის ჩაბარებისას. აღნიშნულ საგანში ფრიადი შეფასება დაიმსახურეს ა. ლაბაძემ, ა. წოწკოლაურმა, შ. ბადრიძემ, ნ. ვაჩნაძემ, გ. ნარსიამ და სხვებმა.

ასევე კარგად ტარდებოდა მეცადინეობა პოლიტეკონომიის ლექცია-სემინარებზე. სტუდენტების მონდომებულმა მუშაობამ აქაც საუკეთესო ნაყოფი გამოიღო. აღნიშნულ საგანში გამოცდა წარმატებით ჩააბარეს კ. ქურდაძემ, ფ. ჯანყარაშვილმა, ი. გუგეშაშვილმა, დ. კაპანაძემ და სხვებმა.

წარმატებით ჩაიარა გამოცდამ სპეციალურ ჯგუფებში სპეცკურსების ჩაბარებისას. არჩეულ სპეციალობებში მაღალი შეფასება მიიღო ზემოაღნიშნულმა ყველა სტუდენტმა. მათ არც სხვები ჩამორჩნენ: ი. ხუხუნაშვილმა, თ. შათირიშვილმა, ნ. ცაგურიამ, თ. ქველიძემ, ვ. ლომსაძემ და სხვებმა საფუძვლიანი ცოდნა გამოამჟღავნეს გამოცდაზე.

IV კურსის სტუდენტების სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ მათ ოთხ საგანში წარმატებით ჩააბარეს გამოცდები, დიდი მუყაითობა, მონდომება და პასუხისმგებლობა გამოიჩინეს.

მაგრამ მეოთხეკურსელები მიღწეულით არ დაკმაყოფილებულან: მათ მეხუთე გამოცდაც უახლოეს ისტორიაში წარმატებით ჩააბარეს და ერთხელ კიდევ კარგი სწავლით ასახელეს უნივერსიტეტი.

დ. ბერიძე,
ისტორიის ფაკულტეტის IV კურსის სტუდენტი.

ჩვენი უნივერსიტეტის ეკონომიური ფაკულტეტის ფრიადოსანმა სტუდენტმა, დ. უზნაძის სახელობის სტიპენდიატმა ლამარა წულუკიძემ წარმატებით დაიცვა სადიპლომო შრომა — „შიდასაუწყებო საფინანსო კონტროლი საქართველოში" (ხელმძღვ. პროფ. ნ. ქოიავა).

სურათზე: ლამარა წულუკიძე ემზადება სახელმწიფო გამოცდებისათვის.

1861 – 1961

ვაჟა-ფშაველა და საქართველო

მალე მთელი მსოფლიო აღნიშნავს გენიალური ქართველი პოეტის, ჩვენი დიდებული ვაჟას დაბადების 100 წლისთავს. დადგა დრო, როცა ვაჟა-ფშაველა უნდა გაიცნოს კაცობრიობამ. ძნელია კაცობრიობის მწერლობით გაოცება, მაგრამ ვაჟა-ფშაველა ჭეშმარიტად გააცოებს მას თავისი მარადიული შემოქმედებით და აგრძნობინებს ქართული გენიის მიუწვდომელ სიმაღლეებს. მინდია და ალუდა ქეთელაური ფაუსტისა და მანფრედის გვერდით დადგებიან. ვაჟა ჩააფიქრებს და აღელვებს მილიონობით ადამიანს და ღირსეულად მოიხვეჭს საკაცობრიო მწერლის უკვდავ სახელს. ამის მოლოდინშია დღეს ქართველი ხალხი.

ჩვენი გაზეთის დღევანდელი ნომრის ორი გვერდი ეძღვნება ვაჟას დაბადების 100 წლისთავს.

ვაჟა მრავალ საშუალებას მიმართავდა თავისი ქვეყნის სახის გამოხატვისას. იგი, ნიკო ბარათაშვილისა და ილია ჭავჭავაძის მემკვიდრე, სამშობლოსთან ხილული თუ უხილავი ძაფებით იყო დაკავშირებული. საქართველოსთანაა დაკავშირებული ვაჟას ლექსები, რომლებიც დიდ ქართველ ადამიანებს ადიდებენ; საქართველოსთანაა დაკავშირებული ბუნების შვილები, რომელთაც ვაჟა მიმზიდველ ალეგორიებად იყენებს.

ვაჟას ლექსის სიტყვისა და აზრის ძალა იმაში მდგომარეობს, რომ კონკრეტული მოვლენის წარმოსახვით პოეტი ხაოცრად ხელშესახებ ცხოვრებისეულ ამბავს ხატავს, პოეზიის ძალით კონკრეტულს ზოგადით მოსავს, ხოლო ეს ზოგადი საქართველოა.

ვაჟა სამშობლოს თავისი საკუთარი თვალით ჭვრეტდა. ეს თვალი უოველთვის მომავლისაკენ იმზირებოდა, მაგრამ პოეტს არც ის გამორჩენია, რამაც მის შეგნებაში ღრმა კვალი გაავლო. ეს იყო საქართველოს წარსული. ვაჟასათვის ყველა საქართველოა — პირიმზე, შოთა, დავით გურამიშვილი, მებრძოლი ერეკლე, ბარათაშვილი, ილია, ყაზბეგი. ვაჟა საქართველოს ხედავს არწივსა და იაში, ლუხუმსა და გოგოთურში, საქართველოს სული ჩქეფს მტკვარსა და არაგვში, ჩანჩქერსა და წყაროში.

სამშობლოს ჭვრეტაში ვაჟა მარტო არ ყოფილა, მას ნათელმოსილი წინაპრები ჰყავდა ამ მხრივ. ვაჟამ მათ მიერ გამოყენებული საშუალებებიც იხმარა და უფრო მეტად კი საკუთარ მხატვრულ სახეთა საგანძურს გაუხსნა პირი, მხოლოდ საკუთარ პოეტურ სამყაროში არსებულით გამოხატა საქართველოს წარსული და აწმყო და, რაც მთავარია, უნიჭიერესი თუ გონების გუმანით წარმოადგინა მომავალი.

ვაჟა მთელი თავისი არსებით საქართველოს განსახიერება იყო: ღარიბი და უმდიდრესი, მარტივი და ურთულესი, ჩვეულებრივი და ძნელად ჩასაწვდომი, ხელშესახები და მეტად ამაღლებული, მიწიერი და მაღალ მწვერვალებამდე ატყორცნილი. ძლიერ დიდი კავშირი არსებობს ვაჟასა და მის გმირებს შორის, რომლებითაც იგი საქართველოსთან თავის დამოკიდებულებას გამოხატავდა. ვაჟამ თავისი ორეულები აამოქმედა და აამეტყველა ლექსებში და პოემებში, აგრეთვე საქართველოსთან მტკიცედ შეკავშირებულნი. გოგოთურის ძლიერება იმაშია, რომ იგი ერეკლეს მებრძოლია, ლუხუმი იმითაა გრანდიოზული, რომ მის სისხლს სამშობლოს მიწა ისრუტავს, დაჭრილი არწივი იმითაა ამაღლვებელი, რომ იგი ხატია საქართველოსი.

ვაჟასათვის მთლიანი საქართველო ნაწილებშია მოქცეული, ნაწილები მთლიანად საქართველოს სახეს გამოხატავენ. ქართლის ტკივილი და ჭრილობა თვით სტკიოდა ვაჟას. დედა ქართლის ხსენება პოეტს ცრემლსა და ცხარე ომებს აგონებს. ქართლში ვაჟა საქართველოს განსახიერებას ხედავს. ლიხსაქეთური დედა — იმერეთი (დასავლეთი საქართველო) ვაჟასათვის ქართლისა და კახეთის საუკეთესო ეროვნული ნაწილების შეერთების განსახიერებაა, საქართველოს ფარ-ხმალი, იმიტომ, რომ

„...მ ო მ წ ო ნ ს, თ ა ვ ი ს ა ქ ვ ე ყ ნ ი ს ა კ ა რ ე ბ ს რ ო მ ა გ რ ა ჰ ქ ე ტ ა ო“.

ეს მიუწვდომელი ოცნება ვაჟამ იმერეთის სადიდებელ ლექსში ჩაწერა. იმერეთიც საქართველოს განსახიერებაა მისთვის. კახეთს იგი სამოთხის კარს უწოდებდა. ზოგადი საქართველოს ისტორიულ ტრაგედიას ვაჟა კახეთში ხედავდა, კახეთის ველზე დაღვრილ მამულიშვილთა სისხლში.

ვაჟა საქართველოს პოეტი იყო. თავისი პატარა სახლიდან წვდებოდა ვეება აზრით აღმოსავლეთ დასავლეთამდის და ეს აზრი საქართველოს სიყვარულზე იყო აღმოცენებული. შოთას ანდერძნამაგი იმიტომ უღერებს პოეტს სიმებს, რომ შოთას შვილები — ქართველები

...ი ვ ე რ ი ი ს დ ი დ ე ბ ა ს
ხ ა ლ ხ ს ა უ წ ყ ე ბ ე ნ შ ო რ ა დ ა.

აკაკი „მშობელი ქვეყნის მოზ... იყო. ვაჟას სათაყვანო ილია, რომ... მაც „აზრი ჩააგდო სამირკვლად ... ზედ გრძნობის ტაძარი ლადგა“ ... ყვარელია, რადგან

მ ა ნ გ ა ა ბ რ წ ყ ი ნ ა ს ა ხ ი ე ბ...
ჩ ვ ე ნ ი ს ა მ შ ო ბ ლ ო ს მ თ ა ბ...

და თავისი სამშობლო ღმერთზე ... ტად იწამა.

ნ. ბარათაშვილის ნეშტის წი... ვაჟა ქედს იხრის იმიტომ, რომ ... ერი სული და უებრო პოეტი ქ... ლისა წყლულთა მოზარე და ... სი ქვეყნის მოყვარე იყო. აკ. ... ბეგი ნაშიერია „ტანჯული ქვეყნის...“

ვაჟას მიხედვით საქართველო ... შვილებშია განსახიერებული და ... თვლის შვილის გულისნადები ... შობლოა. არც თამარი, არც ერ... და არც სხვა ვინმე ვაჟას სალ... ვად დამოუკიდებლად, მშობლ... ქვეყნისაგან განაკიდად არ გამხ... თუ თამარს ბრწყინვალება და ... დიდე გააჩნია, მხოლოდ სამშობლ... გან, ერეკლე სათაყვანებელია, ... გან ლომივით ტრიალებს და ... ქუცმაცებულს აკოწიწებს. წარ... ლის აზჯარასხმული გმირები ... ახსენდება ვაჟას, რომ ისინი გმ... ლად შესწირვიან სამშობლოს თა... უფლებას. წარსულში ბევრი მსხ... პლი გაუღია საქართველოს. ეს ... თაა მნიშვნელოვანი, რომ ღვაწლით ... სილნი ერთხმად ღაღადებენ — „... დ გ ე ბ ა ს ა ქ ა რ თ ვ ე ლ ო ო!“

საქართველომ ვაჟა დაბადა ... ვაჟამ საქართველო მხრებით ა... მაღლა აიტანა, ჩვენს მთებს გაუ... რა და ყველას დასანახად აქცია.

ვაჟა ჩვენმა მადლიანმა მიწამ ... მოშვა, საქართველო იყო მისი ... ვილი. ვაჟას მხატვრული სიტ... უკვდავება იმაში მდგომარეობს, ... ამ სიტყვამ სახალხო, საქვეყნო ... ლისტკივილი გამოხატა, დიდად ... ნული სიმტკიცე გამოამჟღავნა ... ბრწყინვალე მომავალსაც უმღერა.

სოლომონ ხუციშვილ...

ვაჟას ენის შესახებ

ვაჟა-ფშაველას ენის „თავისებურებამ“ იმთავითვე მიიქცია ლიტერატურული კრიტიკის ყურადღება და ცხოველი კამათი გამოიწვია კრიტიკოსებსა და პოეტს შორის. ამ მხრივ განსაკუთრებულ ყურადღებას იმსახურებს პ. მ ი რ ი ა ნ ა შ ვ ი ლ ი ს წერილი „საერო ენა და სათემო კილო“, რომელიც „ივერიაში“ დაიბეჭდა 1888 წელს.

პ. მირიანაშვილი წინააღმდეგია სალიტერატურო ქართულის აჭრელებისა რომელიმე კუთხის დიალექტით.

ვაჟას უპასუხოდ არ დაუტოვებია პ. მირიანაშვილის წერილი და „მცირე შენიშვნით“ განმარტა რიგი მნიშვნელოვანი საკითხებისა, რომელთაც უდიდესი მნიშვნელობა აქვთ მწერლის მსოფლმხედველობისა და მისი ენის თავისებურებათა გაგებისათვის.

ვაჟა-ფშაველა, მისი უფროსი თანამედროვეების, ილიასა და აკაკის მსგავსად, მწვავედ გრძნობდა საერთო, დახვეწილი ლიტერატურული ენის საჭიროებას, ქართული ენის გაწმენდას მისთვის შეუფერებელი სიტყვებისა და გამოთქმებისაგან და მის შევსება-გაუმჯობესებას.

მართებულად მსჯელობს ვაჟა, როდესაც ენის სტრუქტურას, მის ძირითად ლექსიკურ ფონდს და გრამატიკულ წყობას მთელი რიგი ეპოქების პროდუქტად მიიჩნევს. ვაჟამ ძალიან კარგად იცის, რომ ენა დროთა ვითარებაში წინ მიდის, ნაწილობრივ იცვლება ენის ლექსიკური შემადგენლობა, მაგრამ უცვლელი რჩება მისი არსებითი ბუნება და ხასიათი, მისი ძირითადი ლექსიკური ფონდი, გრამატიკული წყობა. „ენას ფესვები წარსულში აქვს გადგმული — წერს ვაჟა — რაც ხასიათი და ბუნება ისტორიულად მიჰნიჭებია ენას, იგი უნდა შერჩეს სიკვდილამდე. მართალია, ენა თანდათან წარმატებაში შედის, წინ მიდის, მაგრამ ისე კი არა, რომ ბუნებას და ხასიათს იცვლიდეს... წინ წასვლა ენისა და წარმატება მხოლოდ იმის მომასწავებელია, რომ ენა მდიდრდება ახალი სიტყვებით, რომელიც საჭიროა ახალთა ცნებათა გამოსახატავად“.

ვაჟა-ფშაველას ზემოხსენებული დებულებანი ენის ხალხურობისა, სტრუქტურისა, მისი ისტორიულობისა და განვითარების შესახებ დღეს დავას არ იწვევს, მაგრამ მისი შეხედულებანი ქართული ენის განვითარების შესახებ სხვა მხრივაც არის საინტერესო. ვაჟას აზრით ქართული ენის დაცვის საქმეში „ფშავლებს... საპატიო ადგილი ეძლევათ. საყურადღებოა იმათი საუბრის კილო და ფორმები სხვათა შორის იმიტომაც, რომ იმათ უფრო მეტი საშუალება ჰქონიათ ქართული ენა დაეცვათ წმინდად, შეუბღალავად: ფშავლებზე (ფხოველებზე) ნაკლებად ჰქონიათ ზედ-მოქმედება ოსმალთა, სპარსთა, არაბთა და სხვ. ამიტომ იმათი სათემო კილო... და გრამატიკული ფორმები ხელ-ჩასაჭიდებია, ღირს საცოდნელი. ფშაურის სასაუბრო კილო და გრამატიკული ფორმები, როგორც ნამდვილი ძველი ქართული, სრულიად ჰგვანან ძველის მწერლების ნაწერებისას, რის გამო იმათ „უკან ჩამორჩენა“ არ ეკუთვნებათ“.

რა თქმა უნდა, ჩვენ ვერ გავიზიარებთ ვაჟას დებულებას იმის შესახებ თითქოს ფშავში ყველაზედ შეუბღალავად ყოფილიყო დაცული ქართული ენა თავისი ენათმეცნიერული თვისებებით, თუნდაც იმის გამო, რომ ფხოველებზე ნაკლებად ჰქონიათ ზედმოქმედება საქართველოს გარეშე მტრებს. საქმე ის არის, რომ სალიტერატურო ენის ჩამოყალიბების დროს უპირატესობა იმ დიალექტს ეძლევა, რომლის წარმომადგენელნიც წამყვან როლს თამაშობდნენ ქვეყნის საზოგადოებრივ-პოლიტიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში. ასეთი როლის შესრულება კი ისტორიულად მოუხდა არა ფშავს, არამედ ქართლსა და კახეთს და სწორედ ამიტომ, როგორც აკად. ა. ჩ ი ქ ო ბ ა ვ ა შენიშნავს „ძველი სალიტერატურო ქართული ენა შეიქმნა ისტორიული ქართლის მეტყველების საფუძველზე (ახალი ქართული სალიტერატურო ენა ქართლურის გარდა კახურსაც ემყარება)“; ის გარემოება კი, რომ „ფშაურის საუბრის კილო და გრამატიკული ფორმები, როგორც ნამდვილი ძველი ქართული, სრულიად ჰგვანან ძველი მწერლების ნაწერებისას“, — ამ ენის ჩამორჩენილობაზე მეტყველებს და არა პირუკუ. ამიტომ სალიტერატურო ქართულის საფუძვლად ფშაურ მეტყველებას ვერ მივიჩნევთ. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ ვაჟა კატეგორიულად არც აყენებს ამ საკითხს. იგი პრაქტიკულად ყურადღებას უფრო მეტად ფშაურ დიალექტზე ამახვილებს და ამ შემთხვევაშიც ძირითადად მეცნიერულ-ეთნოგრაფიული თვალსაზრისიდან გამომდინარეობს. ვაჟამ ძალიან კარგად იცის, რომ სალიტერატურო ენა გარკვეული დიალექტების საფუძველზედ იქმნება, რომ იგი არ კმაყოფილდება ერთი დიალექტის ლექსიკური მარაგით, გამდიდრების მიზნით ენა არ უნდა მოერიდოს სხვადასხვა დიალექტებიდან კონკრეტულ ცნებათა აღმნიშვნელი საჭირო სიტყვების შემოტანას. თუ ერთი ცნების გამოსახატავად ენას რამდენიმე სიტყვა მოეპოვება, იგი მით უფრო მდიდარია. ვაჟა-ფშაველა, რომელსაც „გულზედ ესვენა ხატადა ენა მთისა და ბარისა, არც ერთ ენას არ სწუნობს, თუა ქართულის გვარისა“ და ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ „ჩვენის აზრით, თავ-მოსაწონიც არის, რომ ერთი ცნების გამომხატველად სამი და ოთხი სიტყვა მოგვეპოვებაო“.

ვაჟას თავის შემოქმედებაში შემო... ქონდა ფშაური სიტყვები და გრ... მატიკული ფორმები, თუმცა არც ... ჭარბად, როგორც ეს ზოგიერთს ჰ... ნია, მაგრამ ამ სიტყვებსა და ფო... მებს იგი თანამედროვე სალიტერ... ტურო ქართულს თავზედ არ ახვ... და.

ცხადია, სრულიად უმართებულ... იქცეოდნენ ზოგიერთი ჩვენი თა... მედროვე კრიტიკოსებიც, რომელნ... როგორც სამართლიანად აღნიშნ... ამხ. ვ. პ. მ ჟ ა ვ ა ნ ა ძ ე „ებღაუ... ბოდნენ რა ვაჟა-ფშაველას პოეზ... ში ადგილობრივი დიალექტების ... იყენების ცალკეულ შემთხვევ... ისინი აკეთებდნენ არა სწორ გ... ზოგადებას და შეურაცხყოფდნენ ხა... ხის საყვარელი პოეტის სახელს“ („... მუნისტი“, 1954 წ., № 41).

საქმეში ჩაუხედავი ავტორები ვ... ამჩნევდნენ, რომ „თანამედროვე ... ლიტერატურო ქართული ენა ... ფუძნებულია ი ლ ი ა ს, ა კ ა კ... და ვ ა ჟ ა ს შემოქმედებაზე“. ... მათი მეტყველება ო რ გ ა ნ ი უ ლ... გ ა ნ ვ ი თ ა რ ე ბ ა ა იმ მდიდ... ტრადიციისა, რასაც ქართული ... ლ ი ტ ე რ ა ტ უ რ ო ე ნ ი ს მრავა... საუკუნოვანი ისტორია ქმნის. ... ვაჟას მხატვრულ სიტყვას, სწორ... ისე, როგორც ილიას და აკა... მხატვრულ სიტყვასაც, ასაზრდოებ... ქართული ხალხური ენათშემოქმედ... ბის უშრეტი წყარო. („განმარტებ... ლექსიკონი“ ტ. I).

დოც. იოსებ გოცი...

ღმერთო, სამშობლო მიცოცხლე!

გმირი ვაჟა — ფშაველას შემოქმედებაში

პროფ. მ. ზანდუკელი

ვაჟა-ფშაველას მოღვაწეობის ეპოქა დიდი სოციალური ძვრების ხანაა. ამ დროს რუსეთსა და საქართველოში ფეოდალურ და ბურჟუაზიულ კლასთა შორის ჯერ კიდევ გრძელდება გამძაფრებული ბრძოლა, მიმდინარეობს ფეოდალური ყოფის ნგრევა, კატასტროფული რღვევა, თანდათანობითი ინტენსიობით იწყება ამოძრავებული კაპიტალიზმის აღმავლობა. ამავე დროს იწყება ბრძოლა ახლად ფეხადგმულ პროლეტარიატსა და ბურჟუაზიას შორის. ამას საქართველოში ემატება ეროვნულ-გამათავისუფლებელი მოძრაობაც.

ასეთ პირობებში ჩვეულებრივ, მტკივნეულად ისმება საკითხი ცხოვრების ახალ საფუძვლებზე გარდაქმნისა, ახალი გზების ძიებისა. ჩნდება მოთხოვნილება ახალი ადამიანისა, რომელსაც შეუძლია თავისი გამჭრიახობით გასჭვრიტოს ცხოვრების განვითარების ჯერ კიდევ დაფარული გზა, გამოარკვიოს მისი არსი და მასებიც ამ მიმართულებით წაიყვანოს. ისმება პრობლემა გმირისა, როგორც თვითონ პოეტი იტყოდა, „კაი ყმისა", რომელიც ხელს შეუწყობს ქვეყნის ცხოვრების ორგანიზებას.

ვაჟა-ფშაველა ეპოქის ამ მტკივნეულ საკითხს მთელი თავისი ცხოვრებისა და შემოქმედების მანძილზე დიდი ინტერესითა და გულმოდგინებით ეხმაურება. ვაჟა მთის შვილია, მთისა, რომლის საუკუნეებით შემონახულ, მდიდარ საღვთო-გმირო ზეპირშემოქმედებაში და თავისებურ ყოფა-ცხოვრებაში ადამიანის დაფასება ხდებოდა მამაცობის, ქვეყნისათვის საგმირო-საარაკო საქმეების საზომით. ამ მასალამ ერთგვარად ხელი შეუწყო ვაჟა-ფშაველას გმირის განსახიერებაში. თვითონ ვაჟა-ფშაველა ასე ხსნის ვაჟკაცის კულტს, შემონახულს მთაში: „რადგან ძველის-ძველი კაცობრიობის ცხოვრება მუშტზე და ძალაზე იყო დაფუძნებული, ერთი თემი მეორესა ჰლაშქრავდა, ხშირად უსაფუძვლოდ, მხოლოდ მოწადინებისა და სურვილისამებრ; დამჩაგვრელი დაჩაგრულს არბევდა, ამონავებდა. ყველა თემისათვის იმ დროებში, რასაკვირველია, პირველი ღირსება ვაჟკაცობა იყო. ვისაც გული და ჯანი უჭრიდა, იგი იყო მაშინ კაცი; ვაჟკაცი ხდებოდა საგნად მღერისა, ლექსისა, ამბისა, ზეპირ-გადმოცემისა".

ვაჟა-ფშაველა, ნასაზრდოები ხალხური ზეპირგადმოცემის ტრადიციებით, დიდად აფასებდა ვაჟკაცსა და მის საქმიანობას. მთაში — მის ცხოვრებასა და პოეზიაში ჰკრეფდა სათანადო მასალას; სწორედ აქ ჰქუხდა მისი პოეტური ჩანგის ალმაფრენა „ცად ასაწევად". ეს გარემოება მგოსნის შემოქმედების გმირის მხატვრულ კონკრეტულობას აძლევდა.

საგულისხმოა ვაჟა-ფშაველას აზრი: „ხალხი, ნათქვამია, კრებულად გენიოსია, დიდის ნიჭის და მოსაზრების მქონე. მართლაც, აზრი და შეხედულება ხალხისა რომელსამე საგანზე გაცილებით საყურადღებოა და უტყუარი, ვიდრე ცალკე პირისა, თუნდა იგიც გენიოსი იყოს... ხალხის აზრი გამოიხატება მის თქმულებებში: პოეზიაში, ზღაპრებში, ანდაზებში და სხვ".

ვაჟა-ფშაველამ სიყვარულითა და მზრუნველობით ამოკრიფა ხალხური შემოქმედების სალაროდან ეს მარგალიტები და დიდი ოსტატის მარჯვენით თავის შემოქმედებაში გმირის — „კაი ყმის" მეტად თავისებური, მიმზიდველი სახე გამოსჭედა („ომის წინ ჯარის სიმღერა", „პაპარემის ანდერძი", „სიკვდილი გმირისა", „ქირისუფალი" და სხვ.).

გმირი — „კაი ყმა", ვაჟა-ფშაველას ჩვენებით, მარტო გმირი, ვაჟკაცი კი არ არის, რომელიც ხასიათდება დიდი ფიზიკური ძალითა და მტერთან ბრძოლაში განსაცვიფრებელი უშიშრობით, გამბედაობით, სიმტკიცით, წინდახედულებით, არამედ იგი ამ თვისებებთან ერთად დიდი მორალური გრძნობების მატარებელიცაა. ამგვარი გმირის სახე ვაჟა-ფშაველას გამუდმებით იზიდავდა და განსახიერებული აქვს მრავალ ლირიკულსა და ეპიკურ ნაწარმოებებში („გიგლია", „ბახტრიონი", „სისხლის ძიება", „ალუდა ქეთელაური", „გოგოთურ და აფშინა", „სტუმარ-მასპინძელი", „გველის მჭამელი", „კაი ყმა" და მრავალი სხვა).

ყოველი მათგანი იძლევა გმირის მრავალწახნაგოვანი სახის ამა თუ იმ მიმზიდველ თვისებას, ჩვენ შევჩერდებით მხოლოდ ორ ნაწარმოებზე:

ვაჟკაცი გიგლია („გიგლია") გაგება თუ არა მტრის მოულოდნელ მოახლოებას, დაუანგარებლადაც კი არ ჰკარგავს დროს, დიდი პასუხისმგებლობის შეგნებითა და ვაჟკაცური პიტიცით ბრძოლისათვის ემზადება. მას ვერც ცოლის აგის მომაჯადოებელი სიზმარი, ვერც მისი ვედრება — დარჩეს შინ, ვერ უცვლის განწყობილებას.

გიგლიას გმირულ შეხვედრას მტერთან ვაჟა-ფშაველა ასეთი სახით წარმოგვიდგენს:

„როგორც ცით ელვა მოარდა
მოყმე რამ ხვილის ფერია,
ხმალს აპრიალებს გორდასა,
მაზედ ნათელი ჰფენია...

. . . .

შაილებება სისხლითა
ოხმანას ყვითელ წვერია.
„აცათ, მაცალეთ, ძაღლებო,
გეყოთ ამდენი თარეში,
დიაც-ყმაწვილის ბოქირი
არაგვზე ფშავლის მხარეში;
ჯერ არ მომკვდარა გიგლია,
კიდევ ჯანი აქვს მკლავებში!."

გიგლიას და მისთანებს, პოეტის ჩვენებით, ასეთ გმირებად ზრდის მთის მთლიანი ყოფა-ცხოვრება, მასში შემონახული ვაჟკაცური ზნე-ჩვეულება, რომელიც აკეთებს, შეუვალად ხდის ყოველი მთიელის ბუნებას. განა ასეთივე გმირი არ არის გიგლიას დედა თალალა, რომელიც რძლის სიზმრის მოსმენასა და გაფრთხილებას — გიგლიას „მტერი მოგვკლავს, ცა თავზე დაგვექცევა" — დასძლევს და მტკიცედ უპასუხებს:

რა გაიგება. ჩვენ მაინც
ვერ დავაბრუნებთ სიზმრითა...
კაცს მიტომ კაცსა ვეძახით,
უნდა წელს ერტყას ხმალია".

მთიელი ქალი — დედა თალალა, მოძმეთადმი სრული პასუხისმგებლობის გრძნობით აღვსილი, დარიგების კილოთი რძალს ასე ეტყვის: „მაშ რა უნდა ვქნათ, ხომ ჰხედავ, ფშავლები მტერმა დალია?!"

ასეთ პირობებსა და ტრადიციებში აღზრდილი დედა, ვაჟა-ფშაველას გაგებით, თავის შვილებს მეძუძუსთან ერთად ქვეყნისა და მოძმეთადმი დახმარების, თავდადების, დიდი პასუხისმგებლობის გრძნობებს აწოვებდა. ამით აიხსნება, რომ გიგლია ვაჟკაცურად ხვდება მტერს და ვაჟკაცურადვე კვდება კიდეც. თემიც გიგლიას ვაჟკაცობით კმაყოფილია და ამაყობს მით, პატივს სცემს მას. გიგლიას ყორნების მიერ გამოხრულ მკლავებს დასტირის არა მარტო დედა და ცოლი, არამედ მთელი ფშავეთის ქალი და კაცი. გმირისადმი თანაგრძნობითა და აღტაცებით გამსჭვალული პოეტი, რომ უფრო გაასხივოსნოს გიგლიას სახე, მკითხველს შთამაგონებელი ლირიული ტონით ეუბნება: „როცა გიგლია კვდებოდა, მთებს სატირალზედ სხდებოდა".

90-იანი წლებიდან ჩვენი ცხოვრების სინამდვილეში რევოლუციური აღმავლობა თანდათან ძლიერდება. ცხოვრება მოქალაქე მწერლისაგან მოითხოვდა გმირის სახის გართულებას მაღალი საზოგადოებრივი თვისებებით, ხანგრძლივი ძიების შემდეგ ვაჟა-ფშაველამ გმირის არსი განზოგადოებული სახით, დიდი შეკუმშულობით, სრულყოფილად ჩამოაყალიბა თავის „კაი ყმაში" („ხევსურულ ჰანგზე").

ეს ლექსი თუ სიმღერა დიდი სიმკვეთრითა და ვირტუოზულობითაა დაწერილი როგორც შინაარსის, ისე ფორმის მხრივ. მისი მდიდარი პოეტური ლექსიკის ყოველი სიტყვა ხასიათდება დიდი ტევადობითა და მთლიანს, რთულსა და ძლიერ სახეს სჭედავს; მთლიანად ლექსი ისეთი დიდი ემოციურობით, რიტმიულობითაა შესრულებული, რომ არ შეიძლება მკითხველი არ მოიხიბლოს.

ვაჟა-ფშაველას ჩვენებით კაი ყმისათვის საქებარია მტერთან გმირული ბრძოლის უნარი. გმირი პირველ რიგში ვაჟკაცია, „ვის ტანზე ხმალი ჰშვენის". გმირი თავის გამოცდას, საგმირო ნათლობას იღებს ბრძოლის ასპარეზზე, იქ, სადაც —

„ხალხი ხალხზედა ჰღელავდეს:
მტერი ჩვენ გვცემდეს, ჩვენ—მტერსა,
ხმლები, ხანჯრები ელავდეს.
სისხლის ტბა მუხლებს სწვდებოდეს,
ცოცხლები მკვდრებსა სთელავდეს;
ფარების დადგეს ჭლრდეები,
თვალები თვალებს სწველავდეს.
მოციქულობდნენ ტყვიანი,
შუბები შუბებს სწვერავდეს;
ქიაფრად მეზარადებსა
სისხლის წვიმა ჰფერავდეს;
დაგელავებდეს სიკვდილი
სუდარაებსა ჰკერავდეს".

გმირის გაბედულება, თავგანწირვა, მამაცობა, ბრძოლის უნარი და აგრეთვე მის მიერ წარმოებული ბრძოლის პათოსი აქ არაჩვეულებრივი სიმღერითა და ძალითაა გადმოცემული.

ვაჟა-ფშაველა აზრდილი იყო, ერთის მხრივ, ფშავ-ხევსურულ ზეპირშემოქმედებაში განსაკუთრებულ ვაჟკაცთა ხასიათის თვისებებზე, ხოლო, მეორეს მხრივ, 60—90-იანი წლების საზოგადო მოღვაწეთა და მწერალთა მსოფლმხედველობაზე, რომლის მიხედვითაც კაცი ფასდებოდა მისი საზოგადოებრივი და მორალური ღირებულებით. ამიტომ იყო, რომ ვაჟას გაგებით, მარტო ფიზიკური ძალის გამოვლინება, გამბედაობა, უშიშრობა ვერ ასრულებს გმირის ღირსებას. გმირს აღნიშნულ თვისებებთან ერთად უნდა ახასიათებდეს გამჭრიახი გონიერება და ფაქიზი გრძნობაც; გმირს გამუდმებით უნდა ამოძრავებდეს ცხოვრების პროგრესულ საფუძვლებზე განმტკიცების წყურვილი. ამ მიმართულებით იგი მუდამ მზად უნდა იყოს მახვილის გასაღებად.

მწერლის რწმენით, ახალი ადამიანის ბუნების სრულყოფისათვის არც ეს არის საკმარისი. ვაჟა-ფშაველას შეხედულებით გმირი ამასთანავე უნდა იყოს უანგარო, თავმდაბალი, სადა, გონიერი, მოძმეთადმი მზრუნველი.

„მიძღვნილსა საუფროსოსა
ამხანაგებსა სწირავდეს,
დარაჯად ედგას ლაშქარსა,
როს ის ღრმა ძილით ხვრინავდეს.
სწორ ფიქრს აძლევდეს თემ-სოფელს,
ცდუნება არა სძირავდეს.
მტრის ჯავრის ედგას ლოგინი,
მტრის ჯავრი საბნად ჰფარავდეს.
იქ იდგას ხმალ ამოწვდილი,
საც ძალა ალმართს ჰკვალავდეს,
გაბეჩავებულს სიმართლეს
უსამართლობა სძალავდეს".

„კაი ყმის" სრულ გასხივოსნებულ სახეს, ვაჟა-ფშაველას მიხედვით, კიდევ ერთი თვისება უნდა ავსებდეს და ამშვენებდეს: იგი თავდაჭერილი და თავმდაბალი უნდა იყოს:

„სხვისი იუბნოს სახელი,
თავის გარჯასა ჰმალავდეს...
სჯობ, მოკვდეს მშიერ-ტიტველი.
კვდებოდეს, არა გმინავდეს;
თავის სამარხად, სუდრადა,
მარტო სახელსა სწირავდეს".

ასეთი თვისებით უნდა იყოს დაჯილდოებული კაცი, რომელსაც შეიძლება გმირი, „კაი ყმა" ეწოდოს, რომლის სიცოცხლე ხალხის თვალში გამართლებულია და რომელიც შეძლებს ხალხის მოუწყობელ ცხოვრებას კეთილი, შინაარსიანი გზაკვალი მისცეს; ასეთ კაცს, მგოსნის გაგებით, უნდა

„ვადღეგრძელებდეთ ცოცხალსა,
მკვდრისა ვხვათ შესანდობარი".

ვაჟა-ფშაველა, მკითხველის შეგნებაში რომ უფრო გაამახვილოს, გაზარდოს მის მიერ დახატული გმირის საზოგადოებრივი ღირებულება და მნიშვნელობა, მას უპირისპირებს ლაჩარ, „დაქალაჩუნებულ" ადამიანებს, რომელნიც მხოლოდ კუჭზე, პირად უზრუნველყოფაზე ფიქრობენ, რომელთაც საზოგადო საქმე არ აგონდებათ. ასეთებს პოეტი „კაი ყმის" პირით ასე მიმართავს:

„თავის ჯამს ჩასცქერით, საქვეყნოთ
არც დროს არ გამასდგებითა...
გაიგებთ კარგის გარჯასა,
გწყინთ და შურითა ხდებითა:
უქმათ ჩამაჰლევთ სიცოცხლეს,
უქმად საფლავში სწვებითა.
არ იცით დასჩნდით რისადა,
ან რისათვისა ჰკვდებითა!"

მძლავრი და დამსახურებული აღმფოთებითა და სიმკვეთრითაა გაკიცხული ამ ლექსში მწერლის დროინდელი საზოგადოებრივი ცხოვრების მანკიერებანი, მწერლის მახვილი დახასიათებით, მის დაჩიავებულ თანამედროვეთა არც დაბადებას, არც ცხოვრებასა და არც სიკვდილს არც აზრი და არც გამართლება არა აქვს. მათი ცხოვრება უიალქნო და გზაკვალარეულია. ვაჟა-ფშაველას ეს ლექსი თუ სიმღერა სწორედ „სისხლსა და რკინაში" გამოწრთობილი,

ვაჟა-ფშაველას დაბადების 100 წლისთავზე გამოვის მწერლის თხზულებათა სრული, აკადემიური გამოცემა ხუთ ტომად. მასში შედის დიდი პოეტის ზოგიერთი მანამდე დაუბეჭდავი ნაწარმოებიც, რომლებიც მის ხელნაწერებში იქნა აღმოჩენილი. ჩვენი გაზეთის დღევანდელ ნომერში ვაქვეყნებთ ვაჟას ორ უცნობ ლექსს. ლექსები რედაქციას მოაწოდა დოც. **ზ. ჭუმბურიძემ**, რომელმაც დასაბეჭდად მოამზადა ვაჟა-ფშაველას თხზულებათა I ტომი.

საით გეძებო, არ ვიცი

რას მდუმარებენ, არ ვიცი,
მშობელი ქვეყნის გმირები.
სად არის მათი ანდერძი
და სიტყვა დანაპირები,
იმათი ხმალ-კალამი,
ზედ მარგალიტის მძივები?!
სიტყვა სწყურია ქვეყანას
გულის წყლულისა წამლადა.
ალბათ გმირებიც დალაჩრდნენ,
ან იქნებ დახდნენ ავადა?!
და ქვეყნის წყლულზე
ფიქრობენ, —
მორჩება თავისთავადა?!

*

ახლები რაღას შვრებიან,
სად გაჰქრნენ მათნი ნდომანი,
გაფიცვა ერთმანეთთანა,
დიდი ღელვა და წყრომანი?!
ზოგები გადგნენ, გაიქცნენ
დასწყევლეს თვისნი ცდომანი.
თავსა და ხელებს აწვევენ,
როგორც ურწმუნო თომანი.
ზოგთ ანაფორა იფარეს,
სხვის არ ძალ-ედვათ წვდომანი,
ზოგთ „კანცელია" მოძებნეს
და იქ დაიწყეს ძრომანი.
ამაოდ ექმნა ქვეყანას
მათი ყოფნა და შრომანი.

*

დაძველდა სიურმის წადილი
მხნე, წრფელი გულის ღელვისა,
მტერსაც კაი დრო მიეცა
ჩვენზედა წამოქელვისა.
გაუტეხლობა გულისა,
რა ვქნა, შევატყვე ვერვისა.
ვაი რა ცუდი დრო არი
მამულის ხვნა და თესვისა!..

*

დიდი არ უნდა წამალი
ჩვენს უნუგეშო ყოფნასა,
ოღონდ საქვეყნოდ ვწირავდეთ
ცოტა რამ თავის შრომასა.
არც კაი ბოლო ექნება
ჩვენს ერთ ადგილზე დგომასა.
უკან დახევა არ გვარგებს,
სჯობს გავიწიოთ წინაო,
ვამხნევოთ, გულით
გაჟღლდედეთ,
მტერმა ნუმც შაგვაშინაო.
ერთს დროს იქნება ჩვენცა
სთქვათ:
„გვაქვს საკუთარი შინაო!
მოკვდეს ვინც ამა მცნებასა
უბღვერს, არ გაუცინაო,
კმაყოფილია, ნებივრობს,
დაწვა და დაიძინაო.

*

ნეტავი იმას, საქვეყნოდ
ვინც ყოფნა გაიმწარაო —
ხალხის ბომონის წინაშე
ქედი არ მოიხარაო;
ხორცით ეწამა და სულით
აყვავდა, გაიხარაო.

* *
*

სასპარეზოდ მოგვცა უფალმა
წუთისოფელი ადამიანთა,
გამოცდა არი ჩვენთვის სიცოცხლე
ასე უცნია კაცთა ჰკვიანთა.
ვაკეს ვინ აქებს, თუ არ ავიელით
ოღრო-ჩოღროს გზებს აღმართიანსა;
თუ პაპანებამ არ შეგვაწუხა,
ვინ დაინატრებს ალაგს მთიანსა.
ღამე არ იყოს, თავ-პირ სამტვრევი,
ვინ შეაქებდა დღესა მზიანსა.
მადლსა მადლადა ვინ ჩაგვითვლიდა,
რომ არ გვაძლევდეს პირადს ზიანსა —
როგორაც სცხონდეს, აბა მხედარი,
თუ არ იბრუნებს მაჯას ხმლიანსა,
თუ არ შეაკლა თავი იმასა,
ვინც მამულს აძლევს მისას ზიანსა.
ავი და კარგი ისე ფასდება,
აზრს ვინ ატარებს რამდნად ფრთიანსა.
საწყლებსა სთესავს წუთისოფელზე,
ასე მიცნია მიტომ განგება,
ამაზე ყველამ კარგად იფიქროს
და კარგად უნდა ამას გაგება.
მადლი თუ გვინდა გამოვიჩინოთ,
რომ ჩვენა გვქონდეს მათ შაწყნარება.
ასევე გვმართებს გაჯავრებულთა
და მოშულლართა ჩვენ დაწყნარება.
თუკი ამ ქვეყნად, არსად მის კიდეს
არ იქნებოდა რამე ს ა წ ყ ლ ო ბ ა,
ვნახავდით სადმე ჩვენ კაცსა ქველსა,
ან იქნებოდა სადმე ქველობა?
თუ არ იქნება საგნის მუშტარი
იქნება განა მისი ხელობა?!
თუ დიაცს შვილი არ ჰყოლებია,
სიდამ ექნება მშობლური გრძნობა,
თვალში — თვალადა, გულში — გულადა,
შვილისათვისა ჩამჯდარი ტრფობა?
ან უსამშობლომ, კაცმა ბოგანომ,
რა იცის, რაა სამშობლოს ტრფობა?
ან უშურელი კარგად ვით ვიცნოთ,
თუკი არ იყოს შური და მტრობა?
სასპარეზოდ გვაქვს ეს სოფელი,
დაეშურენით მიიღოთ ჯილდო!
და, ვინც ბიჭი ხარ, უნდა ეცადო,
კაცურ-კაცობა მამაცად ჰზიდო!

ქართული ლიტერატურის დიდოსტატის იუბილე

იმ ადამიანთა პირველ რიგებში, ვინც საბჭოთა საქართველოს კულტურის მშვენება და სიამაყეა, არის ქართული და მთელი მრავალეროვანი საბჭოთა ლიტერატურის უდიდესი წარმომადგენელი, მხატვრული სიტყვის დიდოსტატი, მწერალი-აკადემიკოსი კონსტანტინე გამსახურდია. ბრწყინვალე ნიჭის, დაუშრეტელი შემოქმედებითი ენერგიისა და მაღალი პროფესიული კულტურის მხატვარი, ნიჭიერი და მძიებელი მკვლევარი, ჩინებული მთარგმნელი — ასე იცნობენ თანამედროვეობის ამ შესანიშნავ მწერალს ჩვენს ქვეყანაში და მის ფარგლებს გარეთ.

მწერლისადმი, მისი შთაგონებული შრომისადმი ჭეშმარიტად გულწრფელ პატივისცემას გამოხატავენ საქართველოს მშრომელები, მილიონობით საბჭოთა მკითხველი, როცა აღნიშნავენ კონსტანტინე გამსახურდიას ცხოვრების ღირსშესანიშნავ თარიღს — დაბადების 70 წლისთავს.

27 ივნისს ზ. ფალიაშვილის სახელობის თბილისის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრში შეიკრიბნენ ისინი, ვინც აფასებს კონსტანტინე გამსახურდიას შესანიშნავ შემოქმედებას, მის წვლილს ეროვნული კულტურის საგანძურში, — მუშები და კოლმეურნეები, მეცნიერებისა და კულტურის მოღვაწენი, სტუდენტები. იუბილარის მოსალოცავად მოვიდა ქართველ მწერალთა მთელი ოჯახი — ისინიც, ვინც კონსტანტინე გამსახურდიასთან ერთად უკვე ათეული წლების მანძილზე კაფავს ქართული ლიტერატურის განვითარების გზას და ისინიც, ვინც ეს-ეს არის პირველ ნაბიჯს დგამს დიდ შემოქმედებაში.

დარბაზში მქუხარე ტაში გაისმა, როცა სცენაზე გამოჩნდა იუბილარი მწერალი. პრეზიდიუმში ადგილები დაიკავეს აგრეთვე საიუბილეო კომისიის წევრებმა, მეცნიერებისა და კულტურის თვალსაჩინო მოღვაწეებმა, მოძმე რესპუბლიკებიდან ჩამოსულმა სტუმრებმა, საქართველოს მრავალი სოფლისა და ქალაქის წარმომადგენლებმა. საღამო გახსნა საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობის პირველმა მდივანმა, პოეტმა-აკადემიკოსმა ირაკლი აბაშიძემ.

საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობის მდივანმა, კრიტიკოსმა ბესო ჟღენტმა ილაპარაკა კონსტანტინე გამსახურდიას ცხოვრებისა და

კონსტანტინე გამსახურდია თავისი საიუბილეო საღამოს პრეზიდიუმში

შემოქმედების შესახებ.

ჩვენი უნივერსიტეტის სტუდენტთა, ასპირანტთა და პროფესორ-მასწავლებელთა შემადგენლობის სახელით მისასალმებელი სიტყვა წარმოთქვა პრორექტორმა სამეცნიერო მუშაობის დარგში, პროფესორმა ს. ჟღენტმა. კონსტანტინე გამსახურდიას შემოქმედებით, აღნიშნა მან, ჩვენი ახალგაზრდობა იძენს მშობელი ქვეყნის გმირული ისტორიის ცოდნას, პატივისცემასა და სიყვარულს საბჭოთა ადამიანების საბრძოლო და შემოქმედებითი შრომისადმი.

დიდ მწერალს მხურვალედ მიესალმნენ საქართველოს სახალხო პოეტი გ. ლეონიძე, მწერალი ა. ბელიაშვილი, საქართველოს სსრ სახალხო მხატვარი ლადო გუდიაშვილი, რუსი კრიტიკოსი ს. ტრეგუბი, სომეხი მწერალი ვაზგენ მნაცაკანიანი, იუბილარის მშობლიური კუთხის, აბაშის რაიონის მშრომელთა წარმომადგენელი, მასწავლებელი ვ. გაბელაია, თბილისის პლასტმასის მუშა ც. ზუაძე, პოეტი ი. თარბა, საქ. სსრ განათლების მინისტრის მოადგილე უ. ობოლაძე, პოეტი ფ. ხალვაში, მწერალი თ. გაგლოევი.

დარბაზმა ტაშით დააჯილდოვა პოეტი იოსებ ნონეშვილი, რომელმაც წაიკითხა კ. გამსახურდიასადმი მიძღვნილი ლექსი.

წაიკითხეს მისასალმებელი დეპეშები, რომლებიც გამოგზავნეს სსრ კავშირის, რუსეთის სფს რესპუბლიკისა და სხვა მოკავშირე რესპუბლიკების მწერალთა კავშირებმა, კულტურის დაწესებულებებმა და მშრომელთა კოლექტივებმა. მისასალმებელი დეპეშები მოვიდა საფრანგეთიდან — ფრანგული კულტურის ცნობილი მოღვაწეებისაგან — ჟან დორვილის, ანდრე სტილისა და ლუი არაგონისაგან.

შეკრებილნი მხურვალედ შეხვდნენ კონსტანტინე გამსახურდიას, რომელმაც ამაღელვებელი სამადლობელი სიტყვა წარმოთქვა. მან აღუთქვა შეკრებილთ, პარტიასა და მთავრობას, რომ კვლავაც იშრომებს მშობელი ხალხის საკეთილდღეოდ, მისი სახელოვანი კულტურის შემდგომი აყვავებისათვის.

საიუბილეო საღამოს დასასრულს გაიმართა დიდი კონცერტი.

საღამოს ესწრებოდნენ ამხანაგები — ვ. პ. მჟავანაძე, გ. დ. ჯავახიშვილი, გ. ნ. ჯიბლაძე, მ. მ. ლელაშვილი, გ. ა. გეგეშიძე.

საიუბილეო დღეებში

დიდი ქართველი მწერლის — კონსტანტინე გამსახურდიას დაბადებიდან სამოცდაათი და შემოქმედებითი მოღვაწეობის ორმოცდაათი წლისთავთან დაკავშირებით. მრავალი გამოფენა მოეწყო.

საიუბილეო დღეებში ჩვენს უნივერსიტეტში მოეწყო კ. გამსახურდიას წიგნების მრავალრიცხოვანი გამოცემების გამოფენა.

გამოფენები მოაწყო აგრეთვე კ. მარქსის სახელობის საჯარო და მეცნიერებათა აკადემიის ბიბლიოთეკებმა.

ანალოგიური გამოფენები მოეწყო რესპუბლიკის ბიბლიოთეკებსა და კულტურის სახლებში.

ალაზა ხაიაური

კონსტანტინე გამსახურდიას

მთებს ვთხოვე სუნთქვა ძლიერი,
მომცეს და გული გამზევდა,
მოგესალმები მთიელი
სამოცდაათწლის თავზედა!
ხმა მომაქვს მთათა გულების,
წყლებს აქანებენ, ერთობენ
და ჰგვანან ნაკადულები
ფაფარაჩეჩილ თეთრონებს.
ლაღი ხევსურნი გნატრობენ,
ამღელვარებენ ხეობებს,
გიწყობენ ლექსის ხატობებს,
ხორხორობენ და ღრეობენ.
მზისა და მიწის შვილები
შენს წიგნებს შესევიანო,
გვალვაში დამაჩრდილებო,
მუხავ, ღრმა ფესვებიანო!
მიიღე ჩემი ნამღერი —
უგრძნობლად ვერ ვიმღერებდი,
წიგნს გავშლი, დავინამქრები
შენი ქართულის ღელეთი.
ვიღებ სალამურს გათლილსა,
გიმღერო, ლონე მეგულვის,
სიცოცხლისათვის ქრთილისა
სიკვდილს ხარ ჩასაფრებული!
სიბერე როგორ დაგწურავს,
მარად მწვიმარო ღრუბელო,
მთას რას დააკლებს, რაც უნდა
გრიგალმა შემოუბეროს!
საქართველოს მზეს ვიფიცავ,
ვიდრე ცა ღვართქაფს დაღვრიდა,
გულში მზისა და მიწისა
ცეცხლი აქედან გაღვივდა,
აი, ამ ცეცხლით დამწვარო
მაინც ნალვერდლის მფრქვეველო,
სვეტიცხოვლის ტაძარო,
ქარებით დაუნგრეველო!
ხან ცას მაგონებს უნისლავს
ეგ ვაჟკაცური სიბერე,
ამბობდი მუდამ გულისას,
არც როს არ გადაიმღერე!
ღირს თავის თავის მონება,
სულს რომ არ ამღრევს შუქიანს,
შენი გრძნობა და გონება
„მას აქებს, ვინცა უქია".
ზღვის ზარიანო ზღვაურო,
ყველა კიდემდე მისულო,
ერის სიფხიზლედ ხმაურობ,
დიდი სხვა რაღა ვისურვოთ.
გკითხულობდი და ვკვირობდი,
ვამბობდი, როგორ მოისხა
ერთმა ერთ ოქროპირობით
სიცოცხლე ყველა დროისა.
ზღვავ, დაუცლელო პეშვებით,
ენის სიცოცხლედ მოსულო,
მზის მზეობას რომ ვეჩვევით,
ნაკლებად მისთვის ვლოცულობთ...
ვაჟა-ფშაველას აკვნები,
ღრუბელთა აფრიანები,
გვიყვარდეს ჩვენი მთა-კლდენი! —
აკვნიდან გვაფრთიანებდი.
სუნთქვას ვზრდი კვლავ შენს
ფრთაშივე
და თუ მკითხავენ არჩევანს
მე ვინატრებდი მაშინვე
მაგ დიდოსტატის მარჯვენას!
სულს მამულს ყოველ მტკაველზე
საკმევლად უკმევ, უკმევდი
და ტაძრებს ქართლის მთა-ველზე
დაჰფარებიხარ გულ-მკერდით,
სად წინაპართა მიმოჰქრის
მაღალი სული ზარადა
და კედლებიდან თითო ქვის
ვარდნა შენს სხეულს ბზარავდა.
დიდი სინათლის ზიარო,
გაშლილო ქართლის დილებად,
მითხარი: მზე რომ მზე არი,
რად უნდა დანამდვილება!
იცოცხლე, სიტყვის ჯავარო,
მანამ მიწა და წყალია,
მანამ ქართველი თამარის
კუბოს ვერპოვნით მწყრალია,
მანამ მზე მთვარე გახდება
და ვიტყვით: სხივებმცრალია,
ვიდრე გვწამს ცად აღმართული
მთები, ამაყი თავებით,
ვიდრე იქნება ქართული
მიწა მადლგაუთავები!

ჩვენი სპორტსმენები

ჩვენი სტუდენტი მსოფლიოს გაიცნო

ჩოგნის ქართველი ოსტატი ინგლისში, ჩოგბურთის სამშობლო უიმბლდონში! ამ სენსაციურმა მოვლენამ ქარიშხალი დააყენა მსოფლიოს სპორტულ სფეროში. ამიერიდან ექსტრა კლასის სპორტსმენთა არმიას შეემატა ჩოგბურთის — სპორტის ამ უაღრესად წარმტაცი „არისტოკრატული" სახეობის ნიჭიერი წარმომადგენელი, 17 წლის თბილისელი, ჩვენი უნივერსიტეტის სტუდენტი ნუგზარ მძინარიშვილი...

ბოლო წლებში ჩვენ შევეჩვიეთ ნუგზარ მძინარაშვილის გამარჯვებებს... ჩოგბურთის კორტების თეთრ კვადრატებში გრიგალივით დაჰქროდა იგი, მისი მიმართულებით გამოსროლილი ბურთები „ზეზეურად კვდებოდნენ" და ხაცრის მსგავსი ბადეების გასწვრივ წვებოდნენ...

რამდენიმე წლის წინ მძინარიშვილის გვარი მხოლოდ მისი მწრთვნელის — არამ ხანგულიანისათვის იყო ცნობილი. ყურადღებით უცქერდა იგი მომავალი ოსტატის თამაშს და სიხარულს ვერ მალავდა: მისი ნიჭიერი აღსაზრდელი, როგორც იტყვიან, ზღაპრული ამირანივით იზრდებოდა და შეუპოვრად მიიწევდა სპორტული ოლიმპოსაკენ...

და აი, პირველი შესანიშნავი წარმატებებიც: წელს სევეროდონეცკში გამართულ საბჭოთა კავშირის უძლიერეს ჩოგბურთელთა ტურნირში იგი ამარცხებს ჩვენი ქვეყნის მრავალგზის ჩემპიონს — მოზერს, რომლის ჩოგანი უკვე რამდენიმე წელია მხოლოდ გამარჯვებებს იმკიდა; გაავთრებულ სპორტულ ორთაბრძოლებში გატეხა ეგოროვის, კორჩაგინის, კოლობოვის, ფრიდლიანდისა და უძლიერესთა გვარდიის სხვა სახელგანთქმული ოსტატების წინააღმდეგობა და მხოლოდ „ევროპის იმედთან", ქერათმიან თომას ლეიუსთან დაყარა ფარხმალი... საგულისხმოა, რომ „პიროსის გამარჯვების" შემდეგ ლეიუსი, სიხარულისაგან ატაცებული, ბადეს და თავის შეუპოვარ მეტოქეს გადაეხვია.

ამის შემდეგ ნუგზარ მძინარაშვილი ბრწყინვალედ იგებს მოსკოვის საერთაშორისო ტურნირს..., უიმბლდონში წასასვლელი „ვიზა" მას გარანტირებული ჰქონდა.

ამ ერთი თვის წინათ ნუგზარმა უძლიერეს საბჭოთა სპორტსმენებთან ერთად გადაცურა ლა-მანშის სრუტე, როგორც უიმბლდონის ტურნირის მონაწილემ. უიმბლდონის ტურნირში მონაწილეობა მხოლოდ რჩეულთა შორის რჩეულთა ხვედრია...

კვლავ ბრწყინვალე წარმატება ბეკნემის ტურნირში, კვლავ შესანიშნავი გამოსვლები ინგლისის ბალახიან კორტებზე... და აი, უკანასკნელი, ყველაზე უფრო სერიოზული გამოცდა: თავად უიმბლდონის ტურნირი...

ვუსურვოთ ჩვენს სახელოვან თანამემამულეს კიდევ უფრო მეტი წარმატებები.

შ. ჭიაბრიშვილი

საპატიო სიგელებით დაჯილდოვდნენ

ფიზკულტურის დარგში მრავალი წლის ნაყოფიერი მუშაობისათვის საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების დამყარების 40 წლისთავთან დაკავშირებით სსრ კავშირის სპორტულ საზოგადოებათა და ორგანიზაციების კავშირის ცენტრალური საბჭოს სიგელებით დაჯილდოვდნენ ჩვენი უნივერსიტეტის სპორტული კლუბის თავმჯდომარე, დოცენტი გ. პ. პატარიძე, სპორტული კლუბის ალპური სექციის ხელმძღვანელი, დოცენტი ი. გიგინეიშვილი და სპორტული კლუბის წევრი ვ. ლ. ჯოხჯოლიანი.

დაუვიწყარი შეხვედრა

...მღელვარებას, სიხარულის ტკბილი წუთების განცდის მღელვარებას შეეპყრო ამას წინათ უნივერსიტეტის 93-ე აუდიტორიაში შეკრებილი, ცხოვრებაში გამოწრთობილი ადამიანების გულები. ბუნებრივიცაა! ისინი ხომ აღმზრდელი დედა-უნივერსიტეტის ბუდიდან ამოფრინდნენ 1951 წლის ივნისის თვეში: დაასრულეს იურიდიულ ფაკულტეტზე სწავლის, შრომისა და დავაჟკაცების ნაყოფიერი 5 წელი და შეუდგნენ სხვადასხვა პასუხსაგებ უბანზე მუშაობას.

როგორ შეიძლება დავიწყებულ იქნას 1945 წელი...

ომმა გადაიქუხა. მიწყნარდა ზარბაზნების უკანასკნელი ქუხილი. ფაშისტური გერმანია საკუთარ ბუნაგშივე იქნა განადგურებული და, აი, სამშობლოს წინაშე ვალმოხდილი, მთავრობის მაღალი ჯილდოებით მკერდდამშვენებული ფარაჯიანი ვაჟკაცები 1946 წელს დაუბრუნდნენ სანუკვარ მშვიდობიან ცხოვრებას.

ქართული მეცნიერების ტაძარი გულლიად შეხვდა მისი დიდებისათვის, მისი შეუბღალავი, წმინდა კედლებისათვის, სამშობლოს ბედნიერი გაზაფხულისათვის მებრძოლ ვაჟკაცებს...

ახლა ისინი ისევ პირველკურსელი მოკრძალებული სტუდენტების მსგავსად მიუსხდნენ მერხებს; განვლილმა ათმა წელმა ბევრს თმა შეუვერცხლა... შეკრებილთ გულთბილი სიტყვით მიმართა იურიდიული ფაკულტეტის დეკანმა, დოც. გ. ინწკირველმა. მათ მისალმა და წარმატებები უსურვა იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორმა ბ. ფურცხვანიძემ. თანაკურსელებს და აღმზრდელ მასწავლებლებს შინაარსიანი და გულთბილი სიტყვით მიმართა ვ. ველიაშვილმა. საღამოს შეხვედრის აღსანიშნავ ბანკეტზე სიყვარულით, სიამაყით წარმოთქმულ იქნა ქართული მეცნიერების, მშობლიური უნივერსიტეტის, აღმზრდელი მასწავლებლების სადღეგრძელოები.

დიდხანს, დიდხანს დარჩებათ ხსოვნაში შეხვედრის მონაწილეებს ეს დღე.

მომავალ ღირსსახსოვარ შეხვედრამდე, ჩემო თანაკურსელებო და აღმზრდელო მასწავლებლებო.

ვ. ედიშერიძე

წიგნი საქართველოს ინდუსტრიაზე

თსუ გამომცემლობამ გამოსცა დოც. ი. კოდუას ისტორიულ-ეკონომიური ნარკვევი — „საბჭოთა საქართველო მოწინავე ინდუსტრიული რესპუბლიკაა". წიგნის რედაქტორია დოცენტი ვ. ი. მელქაძე, იგი შესდგება შესავლისა და 6 თავისაგან.

წიგნში ფართოდ გამოყენებულია სკკპ პარტიის ყრილობებისა და ცენტრალური კომიტეტის პლენუმების გადაწყვეტილებანი, სტატისტიკური მონაცემები, საარქივო მასალები, ქართველ ეკონომისტთა შრომები აღნიშნულ საკითხებზე.

შრომა მთლიან წარმოდგენას იძლევა საქართველოს ინდუსტრიული განვითარების ტემპების, მიღწეული დონისა და პერსპექტივების შესახებ. იგი დაეხმარება სტუდენტებს და ყველა დაინტერესებულ პირს საქართველოს სსრ ეკონომიკის საკითხებისა და ქართველი ხალხის მიერ 40 წლის მანძილზე მოპოვებულ ისტორიული მიღწევების შესწავლის საქმეში.

ჩვენი გაზეთის შემდეგი ნომერი გამოვა სექტემბრის პირველ რიცხვებში.

რედაქტორის მაგიერ ზ. ბოლქვაძე

რედაქციის მისამართი: ქ. თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი, № 1. ტელეფონი 2—85—84

ი. ბ. სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობის სტამბა, ი. ჭავჭავაძის გამზირი № 1, ტირაჟი 1000, უე 02183